

Vergaderjaar 1985–1986

19 051

Vaststelling van het overgangsrecht voor de Wet op het hoger beroepsonderwijs, van het tijdstip van inwerkingtreding van die wet alsmede wijziging van die wet en van enige andere wetten (Invoeringswet WHBO)

Nr. 6

VOORLOPIG VERSLAG

Vastgesteld 31 oktober 1985

De vaste Commissie voor Onderwijs en Wetenschappen¹, belast met het voorbereidend onderzoek van dit wetsvoorstel, brengt van haar voorlopige bevindingen als volgt verslag uit.

Dit verslag volgt de indeling van de memorie van toelichting (stuk 19 051, nr. 3).

1. Inleiding

Hoewel de leden van de fractie van de Partij van de Arbeid het op zich zeer konden waarderen, dat de regering met grote voortvarendheid blijft werken aan de invoering van de Wet op het hoger beroepsonderwijs (WHBO) met ingang van 1 augustus 1986, zagen zij – niet in het minst door toedoen van diezelfde regering – het aantal complicaties toenemen, die evenzovele belemmeringen kunnen gaan vormen voor een verantwoorde regelgeving.

In de eerste plaats doen zich problemen voor door het verschijnen van de concept-beleidsnota «Hoger onderwijs: autonomie en kwaliteit. Een andere besturingswijze.» (HOAK). De genoemde leden hadden vernomen, dat de bewindsman kort na indiening van de Invoeringswet HBO (IWHBO) bij de Tweede Kamer met de HBO-raad tot een aantal afspraken is gekomen: «Bezien zal worden in hoeverre reeds voorafgaand aan de implementatie van de HOAK-voorstellen op onderdelen kan worden gewerkt aan de versterking van de autonomie. Met name wordt hierbij gedacht aan het doorlichten van de algemene maatregelen van bestuur, KB's en andere voorschriften binnen het WO en het rekening houden met de basisfilosofie bij het ontwerpen van nieuwe algemene maatregelen van bestuur, in het bijzonder vanwege de Wet HBO en de Wet OU.» «Op korte termijn zullen van de kant van de overheid voorstellen worden gedaan ter nadere uitvoering van het streven naar deregulering op andere dan de in de HOAK-nota genoemde onderdelen.» (Conclusies van de Hoger-Onderwijskamer inzake de HOAK-nota d.d. 3 juli 1985).

Wellicht ten overvloede vestigden de genoemde leden er de aandacht op, dat hier abusievelijk van de «HOAK-nota» gesproken wordt, terwijl het in werkelijkheid om een concept-nota gaat, die uiteraard niet door de Kamer besproken is, zodat er vooralsnog op dit terrein niets te implementeren valt. Ze nodigden de regering dringend uit in de memorie van

¹ Samenstelling:

Leden: Van Ooijen (P.v.d.A.), voorzitter, Dees (VVD), Konings (PvdA), Evenhuis (VVD), Worrell (PvdA), Hermes (CDA), Beinema (CDA), Kraaijeveld-Wouters (CDA), Lansink (CDA), Andela-Baur (CDA), ondervoorzitter, Niessen (PvdA), Van Baars (CDA), Mik (D'66), Wagenaar, Van der Vlies (SGP), Wallage (PvdA), Willems (PSP), Den Ouden-Dekkers (VVD), Dijkstal (VVD), Franssen (VVD), Ernsting (CPN), Vermeend (PvdA), Leijnse (PvdA).

Piv.leden: Ter Veld (PvdA), Braams (VVD), Van der Doef (PvdA), Kamp (VVD), B. de Vries (CDA), De Boer (CDA), Mateman (CDA), Couprie (CDA), Janmaat-Abée (CDA), Hennekam (CDA), Groenman (D'66), Schutte (GPV), Ubels-Veen (EVP), Van Rey (VVD), Korthals (VVD), Lucassen-Stauttener (VVD), Lankhorst (PPR), Poppe (PvdA), Toussaint (PvdA).

antwoord een uitgebreide uitwerking te geven van de in de twee citaten aangekondigde voornemens. Bovendien vroegen ze daarbij aandacht voor de contradictie die er zal ontstaan tussen het streven naar een verdergaande autonomie van de instellingen en de in de IWHBO op een aantal onderdelen geïntroduceerde delegatiebepalingen die kunnen uitmonden in een centralistisch circulairebeleid.

Een tweede reeks problemen doen zich voor bij het nauwkeurig afstemmen van de regelgeving op de resultaten van de operatie «Schaalvergroting, taakverdeling en concentratie in het h.b.o.» (STC). Zoals zij dat al eerder betoogd hadden bij de behandeling van de WHBO en de randvoorwaarden van de STC hechten zij hier grote betekenis aan. Op dit moment ontbreekt echter nog de reactie van de bewindsman op het Eindrapport STC. Ze spraken de hoop uit dat deze beschikbaar zal zijn op het moment dat de memorie van antwoord op de IWHBO verschijnt, zodat de behandeling dan synchroon kan gaan lopen. Ernstiger is, zo betoogden zij, dat nog andere essentiële zaken ontbreken op het moment dat de Kamer met de schriftelijke behandeling van de IWHBO een aanvang neemt. De genoemde leden dachten daarbij bepaald niet in de laatste plaats aan het ontbreken van een sociaal akkoord op hoofdlijnen, wat ernstige implicaties veroorzaakt voor de Invoeringswet. Evenzeer ontbreekt voldoende zicht op de uitwerking van de nieuwe bekostigingssystematiek. Ze vreesden zelfs dat bij het langer uitblijven van dit alles de parlementaire afhandeling van de IWHBO zal stagneren. Ze kondigden aan hierop later in dit verslag nog uitgebreid terug te zullen komen.

De leden van de C.D.A.-fractie stelden vast dat de nieuwe wetgeving voor het h.b.o. vooralsnog allesbehalve die mate van afgerondheid en stabiliteit heeft, die wetgeving in het algemeen pleegt en behoort te kenmerken. De gang van de onderhavige wetgeving deed hen veeleer denken aan de stelling van Heraclitus: «panta rhei», wat vrij vertaald immers wil zeggen dat het wezen der dingen verandering is.

De nieuw HBO-wet is in het parlement nog maar nauwelijks aanvaard, of dit voorstel van wet bevat al weer een bijna overdadig aantal wijzigingen daarvan, mede onder invloed van het zich nog voltrekkend STC-proces, dat een mate van massificatie en uniformiteiten tot gevolg heeft, waarvoor deze leden in een eerder stadium hebben gewaarschuwd.

Anderzijds ontbeert het voorliggende voorstel van wet nog enkele wezenlijke aanvullingen, onder meer doordat het aangekondigde HBO-sta-tuut – al dan niet definitief – uitblijft.

De leden van de V.V.D.-fractie wilden in de eerste plaats hun waardering uitspreken voor het onderhavige wetsvoorstel. Hiermee wordt weer een belangrijke stap gezet om het hoger beroepsonderwijs, als een vorm van hoger onderwijs, verder gestalte te geven en te versterken.

De leden van de V.V.D.-fractie drongen erop aan om alles in het werk te stellen om volgens plan de WHBO met ingang van 1 augustus 1986 in werking te laten treden, zonder dat dit ten koste gaat van een verantwoorde invoering. Op de invoeringsproblematiek als zodanig zouden zij nog apart ingaan. De leden van de V.V.D.-fractie ervoeren het bepaald als een gemis dat in het wetsvoorstel geen adequate regeling voor de titulatuur in het Hoger Beroepsonderwijs wordt voorgesteld. Zij waren van oordeel dat om allerlei redenen harmonisatie met het wetenschappelijk onderwijs op dit punt dringend gewenst is. De leden van de V.V.D.-fractie brachten in herinnering dat bij de plenaire behandeling van de WHBO was toegezegd dat op het vraagstuk van de titulatuur bij de invoeringswet zou worden teruggekomen. Deze leden drongen dan ook op nadere voorstellen in het kader van dit wetsvoorstel aan, zodat een samenhangende regeling met betrekking tot titulatuur in het hoger onderwijs tot stand kan komen. Hierbij zou naar de opvatting van deze leden rekening moeten worden gehouden met de situatie in het buitenland.

Voorts wilden de leden van de V.V.D.-fractie ingaan op de relatie met de concept-beleidsnota «Hoger Onderwijs; autonomie en kwaliteit», waarbij zij de conclusies van het desbetreffende overleg in de Hoger Onderwijs-Kamer van 3 juli 1985 wilden betrekken. Wanneer kunnen de daar toegezegde nadere voorstellen verwacht worden? De leden van de V.V.D.-fractie drongen in dit verband op voortvarendheid aan, aangezien zij een vertraging in de invoering van de WHBO wilden voorkomen. Met name achtten zij spoedige duidelijkheid gewenst omtrent de mogelijke consequenties die optreden indien het bijzonder deel van het HBO-Statuut niet wordt ingevoerd.

Al te lang heeft het geduurd voordat bij de Kamer deze Invoeringswet WHBO, korthedshalve zo aangeduid, is ingediend, aldus de leden van de fractie van D'66. Hoewel deze leden er begrip voor konden opbrengen dat de route langs de diverse adviescolleges een lange kan zijn, verbaasden zij zich er toch over dat zo laat dit voorstel van wet bij de Kamer verschijnt. Uit de bijlagen constateerden zij overigens dat vanuit de HBO-Raad en het Georganiseerd Overleg respectievelijk reeds op 22 oktober 1984 en 18 januari 1985 op dit wetsvoorstel gereageerd is. Waar de regering van de h.b.o.-instellingen verwacht dat deze met voortvarendheid het STC-proces uitvoeren, mag verwacht worden van de regering dat deze zorg draagt voor een equivalente voortgang van wetgeving en vervulling van de randvoorwaarden voor de herstructurering van het h.b.o. zo waren de aan het woord zijnde leden van mening.

Op zich zelf konden de leden van de fractie van D'66 instemmen met invoering van de WHBO per 1 augustus 1986. Het was hen bekend dat de regering wil komen tot verdergaande deregulering dan thans in het WHBO en het wetsvoorstel IWHBO geregeld wordt. Zij konden deze tendens tot grotere autonomie van de h.b.o.-instellingen volledig onderschrijven. Het wetsvoorstel IWHBO is immers, afgezien van de voorstellen ten aanzien van een nieuwe bekostigingssystematiek, nog te weinig geënt op de gedachte van grotere autonomie van de h.b.o.-instellingen. In dit opzicht onderscheidt het zich nauwelijks van de WHBO.

De leden van de fractie van D'66 wilden gaarne weten wanneer de beleidsnota «Hoger onderwijs: autonomie en kwaliteit» aan de Kamer zal worden aangeboden. Ook vroegen zij hoe de regering de verdere ontwikkelingen naar een autonoom h.(b).o qua wetgeving denkt te realiseren. Heeft dit ook al consequenties ten aanzien van de IWHBO, i.c. de inwerkingtreding van de WHBO op 1 augustus 1986, zo wilden deze leden weten. Of acht de regering de HBO-wet een tussenstation naar een zich voornamelijk zelfregulerend hoger onderwijs? Gaarne wilden de leden van de fractie van D'66 vernemen wat de visie van de regering hieromtrent is en welke tijdsplanning hen voor ogen staat.

De leden van de fractie van D'66 vroegen hoe de aankondiging in de memorie van toelichting dat, in afwachting van de uitkomsten van de discussie over de onderwijsstatuten in het ho. het HBO-statuut niet tegelijkertijd met de WHBO in werking zal treden, moet worden verstaan. Zij stelden een zo spoedig mogelijke invoering van het HBO-statuut, althans het zogenaamde algemene gedeelte, op prijs en achtten het weinig gelukkig dat ten gevolge van het later invoeren van het HBO-statuut verschillende tijdelijke voorzieningen getroffen moeten worden. Wordt niet hierdoor het huidige WVO-regime van regelgeving via circulaire voorlopig voortgezet? Wanneer zal bij benadering de inwerkingtreding van het HBO-statuut plaatsvinden?

Met de ingangsdatum van de WHBO op 1 augustus 1986 is naar de mening van deze leden nog lang geen einde gekomen aan de herstructurering van het h.(b).o. Wil het h.b.o. uitgroeien naar een samenhangend, pluriform hoger onderwijs dat grotendeels autonoom is, dan zal volgens de aan het woord zijnde leden het ontwikkelingsproces verder moeten gaan.

De leden van de fractie van D'66 wilden er ook op wijzen dat een zekere rust – geen stilstand – tevens noodzakelijk is opdat personeel en studenten niet in een continue onzekerheid verkeren. Die zekerheid zal versterkt worden als de regering er voor zorg draagt dat er aan een aantal voorwaarden wordt voldaan, zoals een goed sociaal plan voor het personeel en de studenten, een rechtspositiebesluit HBO en een huisvestingsplan.

Tot op heden heeft naar de mening van deze leden de regering niet getoond veel haast te maken met de realisering van deze voorwaarden. Op welke wijze denkt de regering daar op de kortst mogelijke termijn in te voorzien, zo vroegen zij.

De leden behorend tot de fractie van de S.G.P. hadden met belangstelling kennisgenomen van het onderhavige wetsvoorstel. Zij zouden voor het verdere willen volstaan met het stellen van enkele nadere vragen.

2. Wijzigingen in de WHBO; Algemeen

De leden van de P.v.d.A.-fractie stemden in met de kritiek van de Onderwijsraad op het vage karakter van het bepaalde inzake de overlegstructuur. Daarover stelden zij de volgende vragen. Kan worden gepreciseerd met wie de minister in ieder geval overleg voert en wat moet worden verstaan onder «aangelegenheden van algemeen beleid betreffende het HBO»? Waarom is afgezien van een regeling voor sectoraal overleg?

De leden van de P.v.d.A.-fractie herinnerden aan de vrijwel kamerbrede kritiek, geuit tijdens het mondeling overleg over de interim-rapportage STC op 9 mei 1985, inzake het ontbreken van een sociaal beleidskader voor het personeel. Deze leden vonden het kwalijk te moeten constateren, dat een sociaal akkoord op hoofdlijnen er nog steeds niet is, dat wil zeggen minder dan een jaar voor de verwachte inwerkingtreding van de WHBO en de schaalvergroting. In het onlangs verschenen Eindrapport STC wordt dan ook terecht opgemerkt: «De gang van zaken rond het sociaal beleidskader van het HBO-personeel frustreert het STC-proces in hoge mate. Alle verwijzingen naar de complexiteit van het vraagstuk, naar de financiële perikelen en naar de relatie met de nieuwe bekostigingssystematiek zijn correct, maar rechtvaardigen niet, dat de Minister van Onderwijs en Wetenschappen nog steeds geen acceptabel akkoord op hoofdlijnen heeft weten te bereiken.» Eerst wanneer de Kamer de beschikking heeft over het genoemd sociaal akkoord kan een serieuze discussie worden gevoerd over de in titel E geregelde wettelijke basis voor het sociaal beleid. Wanneer, zo vroegen deze leden, kan de algemene maatregel van bestuur inzake het sociaal beleid voor de studenten verwacht worden en om welke redenen stagneert deze zaak, terwijl daarover al in februari 1985 een akkoord werd gesloten tussen de bewindsman en de HBO-raad?

Daarnaast vroegen deze leden om een toelichting op de navolgende passage in de memorie van toelichting: «Dat neemt niet weg dat zij uitdrukkelijk de mogelijkheid willen openlaten om te zijner tijd met specifieke wetsvoorstellen te komen, wanneer en indien de in het STC-proces opgedane ervaringen daartoe aanleiding geven». Aan welke onderwerpen wordt hierbij gedacht en op welk moment zijn deze voorstellen eventueel te verwachten, zo wilden deze leden weten. Met name vroegen ze waarom de IWHBO tot op heden niet voorziet in een wettelijke vangnetconstructie, waarop de door de Kamer aangenomen motie-Niessen-Den Ouden-Dekkers (18 049 nr. 6) nadrukkelijk indiceerd. Ondanks het feit dat in het Eindrapport STC het voorkomen van «muurbloempjes» niet wordt signaleerd, is ook de HBO-raad van mening dat de vraag om een wettelijke vangnetconstructie alleszins gerechtvaardigd is «in een situatie waarin nog geen sociaal plan voor het personeel bestaat, er nog veel onzekerheid over het nieuwe bekostigingsregime is en waarin de gemaakte keuzes nog niet door de hele instelling zijn onderschreven.»

De genoemde leden waren overigens van mening dat de vangnetconstructie een ultimatum remedium dient te zijn voor die instellingen die door andere potentiële fusiepartners buiten het proces worden gehouden of die door taxatiefouten uit de boot dreigen te vallen.

Met betrekking tot het laatste wezen deze leden erop, dat in het Eindrapport STC een overzicht voorkomt van instellingen die de 600-norm niet zullen halen, maar die zich willen beroepen op de in de WHBO als uitzonderingsgrond opgevoerde tweeledige «uniciteitsfactor». Zij achtten het van groot belang dat de bewindsman op korte termijn beslist of dit beroep al dan niet terecht is. De instellingen die zich op basis van onterechte verwachtingen geïsoleerd hebben, zouden alsnog in de gelegenheid moeten worden gesteld ergens een onderkomen te vinden. De leden van de P.v.d.A.-fractie voelden voor de suggestie van de ABOP hiertoe de procescoördinator een aanvullende opdracht te geven. Ze vroegen de regering wat haar opvattingen hierover zijn.

Hoewel de leden van de P.v.d.A.-fractie in algemene zin met instemming kennis namen van de voorstellen tot wijziging van de regeling inzake de bekostiging, gericht op verzelfstandiging en vergroting van de bestedingsvrijheid van de h.b.o.-instellingen, wensten zij daarbij echter wel een tweetal kanttekeningen te maken. In de eerste plaats dat het op gezonde wijze functioneren van de vergrote autonomie sterk afhankelijk zal zijn van de helaas nu nog ontbrekende voorstellen inzake rechtspositionele garanties, de uitwerking van de bekostigingssystematiek, de versterking van de organisatie der instellingen en de aanwezigheid van nieuwe medezeggenschapsregelingen. Op de tweede plaats zal de autonomie slechts dan tot zijn recht komen wanneer de huidige budgetten reëel beschikbaar blijven. Met instemming hadden deze leden dan ook kennis genomen van de navolgende opmerking in het commentaar van de Onderwijsraad: «Hij wijst er wel op, dat verlaging van het voor de instellingen beschikbare budget – een ingreep die hij in het kader van de bezuinigingen niet onmogelijk acht – ernstig afbreuk zal doen aan de in het vooruitzicht gestelde grotere bestedingsvrijheid en in de praktijk slechts zal leiden tot de vrijheid van de verdeling van armoede. Om genoemde bestedingsvrijheid niet reeds bij voorbaat illusoir te maken, pleit de Raad voor handhaving en indien mogelijk voor een geringe verhoging (ten behoeve van de financiering van bij voorbeeld bibliotheekvoorzieningen, de onderwijsbegeleiding c.q. het schooldecaanaat) van de rijksbijdrage aan de instellingen.» Ze nodigden de bewindsman uit commentaar te geven op deze passage en daarbij tevens de oude gedachte van harmonisatie van het hoger onderwijs te betrekken, i.c. overheveling van financiën tussen de sectoren van het hoger onderwijs.

In grote lijnen konden de leden van de V.V.D.-fractie instemmen met de voorgestelde wijzigingen in de WHBO. Daar waar deze leden commentaar of vragen hadden, plaatsten zij die bij de artikelsgewijze behandeling.

Op één punt wilden de leden van de V.V.D.-fractie hier in het bijzonder ingaan en dat betrof de voorgestelde regeling van de overlegstructuur. In het advies van de Onderwijsraad wordt gezegd dat de overlegfunctie van de HBO-Raad op zichzelf reeds het opnemende raad in de WHBO rechtvaardigt. Tevens wilden deze leden herinneren aan het mondeling overleg van 5 april 1984 over de advies- en overlegstructuur waarin door de woordvoerder van de V.V.D.-fractie is gesteld dat de positie van de HBO-Raad duidelijk afgebakend dient te zijn. Het kan niet zo zijn, aldus deze woordvoerder, dat de overlegpositie van de HBO-Raad wordt uitgehold door een mogelijke betrokkenheid van andere, nog niet nader genoemde, belanghebbenden. De leden van de V.V.D.-fractie wilden tegen deze achtergrond met name een reactie vernemen op het standpunt van de Onderwijsraad, dat het ontnemen van een wettelijke basis aan de HBO-Raad in ieder geval het blijven ontbreken van enige rechtszekerheid betekent. Hierbij wilden deze leden benadrukken, dat zij het van groot belang vinden dat de HBO-Raad in de nabije toekomst in elk geval op instellingen wordt

gebaseerd. In de wettelijke regeling van de overlegstructuur zou naar de opvatting van deze leden met dit uitgangspunt rekening moeten worden gehouden. De leden van de V.V.D.-fractie vroegen ook op dit aspect in te gaan. Zij lieten hun uiteindelijke oordeel over de gewenste regeling van de overlegstructuur van de reactie van de regering afhangen.

De leden van de fractie van D'66 achtten het instellen van een college van beroep voor het h.b.o. een toe te juichen maatregel, zoals voorgesteld in de artikelen 166 b t/m 166 h. De rechtszekerheid van de h.b.o.-studenten, die momenteel uiterst klein is, krijgt hierdoor haar wettelijke grondslag.

De leden van de S.G.P.-fractie stelden dat in de memorie van toelichting de sectorplanning terecht als een belangrijke ontwikkeling wordt aangeduid. Waarom wordt evenwel in het wetsvoorstel enige aanduiding die hieraan recht doet node gemist? De sectorplanning vormt een instrument om de identiteit van de onderscheiden sectoren te bepalen respectievelijk te herijken en versterken als een antwoord van die sectoren op een veranderde omgeving. In dat verband kunnen voorstellen worden gedaan voor onderwijsontwikkeling en -vernieuwing, kaders worden aangegeven voor taakverdeling etc. Hoe oordelen de bewindslieden over het voorstel van de HBO-raad om naar analogie van het voorgestelde artikel 182 WWO 1984 met betrekking tot de discipline een soortgelijke bepaling voor de sectorplanning in de IWHBO op te nemen, zo vroegen de leden van de fractie van de SGP?

De leden van de P.S.P.-fractie waren van mening dat de Invoeringswet HBO en het proces van schaalvergroting en concentratie aanleiding geven tot enige bezorgdheid over de ontwikkeling van het proces van taakverdeling en concentratie en over de toekomstige vorm van het HBO-onderwijs.

De G.P.V.-fractie was van oordeel dat dit wetsvoorstel op een aantal onderdelen het karakter van een invoeringswet te boven gaat. Dit betreft met name de artikelen inzake de wijze van bekostiging. Dat betekende evenwel niet dat deze fractie aan deze wijzigingsvoorstellen geen goedkeuring zou kunnen geven. Integendeel, het streven om in de wet minder gedetailleerd vast te leggen waaraan de ter beschikking te stellen gelden besteed zouden moeten worden, kon in zijn algemeenheid rekenen op de instemming van deze fractie. Er was goede nota van genomen dat de nieuwe bepalingen ertoe strekken de zogenaamde lineaire financiering van h.b.o.-instellingen mogelijk te maken. Wel was het gewenst indien meer zicht op zou komen op de ondergrens bij de lineaire financiering met het oog op de bestaansmogelijkheden van met name de kleinere instellingen.

3. Invoeringsrecht; Algemeen

De leden van de V.V.D.-fractie achtten het van belang, dat de invoering van de WHBO en de implementatie van de voorgenomen fusies in het kader van het proces van schaalvergroting, taakverdeling en concentratie onlosmakelijk met elkaar worden verbonden. In verband met de grotere vrijheden die de WHBO biedt, achtten zij het in elk geval een voorwaarde dat een nieuwe h.b.o.-instelling, die al dan niet uit fusie is ontstaan, tenminste over een adequaat management c.q. college van bestuur beschikt. Bij de omzetting van de bestaande scholen in nieuwe en grotere h.b.o.-instellingen zou naar de opvatting van deze leden met dit aspect rekening moeten worden gehouden. De leden van de V.V.D.-fractie vroegen zich af of niet gekozen moet worden voor een geleidelijke invoering, zodat een uit fusie ontstane h.b.o.-instelling als zodanig pas wordt erkend zodra tenminste sprake is van een centrale directie of college van bestuur en wellicht een centrale medezeggenschapsraad. Vanaf dat moment zou de WHBO op zo'n instelling van toepassing kunnen worden verklaard.

Andere scholen die op zo'n moment nog niet zo ver zouden zijn, zouden voor een beperkte periode nog onderhevig zijn aan het regime van de WVO. De leden van de fractie van de V.V.D. brachten in herinnering dat bij de invoering van de WUB destijds ook gekozen is voor een aanpak waarbij de WUB niet op één moment voor alle universiteiten en hogescholen tegelijk in werking trad. Daar is toen voor een geleidelijke invoeringsstrategie gekozen. Ook het moment waarop het nieuwe bekostigingssysteem en in het bijzonder de bekostiging van het bestuur en beheer van de nieuwe h.b.o.-instellingen in werking treedt, zou bij de invoeringsstrategie naar de opvatting van de leden van de V.V.D.-fractie betrokken moeten worden. De leden van de V.V.D.-fractie vroegen om een uitgebreide reactie van de regering op hun inbreng.

De leden van de fractie van D'66 wilden opmerken dat bij de andere invoerings-/óvergangswetten, zoals ten aanzien van WBO en ISOVSO, dit voorstel niet alleen invoeringsregelingen, doch ook een veelheid aan wijzigingsvoorstellen in de WHBO omvat. De Onderwijsraad wijst er terecht op dat de vlag – de benaming invoeringswet – lading niet dekt. Uit praktische overwegingen kan men zich een dergelijke constructie indenken. Zij vroegen zich af of dit niet leidt tot een vergaarbak van diversiteit aan wetgeving?

4. Dereguleringsvoetsing

De leden van de P.v.d.A.-fractie verzochten om een kwantificering van de «vrij aanzienlijk(e)» vermindering van de bestuurlijke lasten voor het departement door de voorgestelde bekostigingsregeling. Deze leden hadden geconstateerd, dat op het punt van de bekostigingsregeling de WHBO zeer ingrijpend wordt gewijzigd. Zo worden in artikel 130 de vier kostensoorten vervangen door een tweetal; in de plaats van het declaratiesysteem komt er een bekostigingsregime met een lump-sum-financiering, waarvan de grondslag wordt vastgesteld in een ministeriële regeling. Dit alles leidt tot een aanzienlijke bestedingsvrijheid voor de h.b.o.-instellingen.

Om de uitwerking van dit alles goed te kunnen beoordelen, is, naar de mening van deze leden, een grondig inzicht in de definitieve bekostigings-systematiek geboden. Omdat dit nog ontbreekt, nodigden ze de regering uit daaraan in de memorie van antwoord uitgebreid aandacht te schenken. Met name toonden ze zich geïnteresseerd in een reactie op de ernstige bezwaren die in de onderwijsvakbeweging leven tegen de voorgestelde bekostigingssystematiek. Deze leden wezen in dit verband op de navolgende passage in het commentaar van de ABOP: «In de bekostigingssystematiek wordt dus van een gemiddeld personeelslastenmodel. Afgestapt wordt dus van de declaratiebasis. Alleen dit gegeven leidt voor instellingen al tot grote problemen. Juist bij een afnemend personeelsbestand zullen, als gevolg van het verdwijnen van veelal jonge docenten, de gemiddelde personeelslasten van een instelling uitstijgen boven de normen van het gemiddeld personeelslastenmodel. Om zo'n ontwikkeling het hoofd te kunnen bieden, kan een instelling uit drie maatregelen kiezen:

- a. bij voorbaat een aantal arbeidsplaatsen niet te bezetten om zodoende vooraf een financiële reserve op te bouwen;
- b. om in tijden van nood de problemen het hoofd te kunnen bieden, zullen instellingen moeten werken met een fors aantal tijdelijke aangestelden. Omdat daaraan in de wet grenzen zijn gesteld (max. 25) zal men of voor mogelijkheid a moeten kiezen dan wel nieuw tijdelijk personeel op een andere functie/basis moeten benoemen;
- c. ten behoeve van het personeel geld aan overige posten moeten onttrekken. (Niet reëel gelet op de toch al onvoldoende financiering.)

Op grond van dit soort overwegingen kiest de ABOP voor handhaving van het declaratiemodel.»

Voor het overige verwezen deze leden naar hetgeen zij opmerkten bij de artikelsgewijze behandeling (artikelen 60 en 130).

De leden van de C.D.A.-fractie, die al in de ucv van 13 december '84 geweest hadden op de sociale risico's van vervanging of opheffing van de grenzen tussen de verschillende soorten uitgaven, herhaalden dit bezwaar tegen de in het voorstel van wet voorziene grotere bestedingsvrijheid.

De leden van de fractie van D'66 achtten de voorstellen voor een ander bekostigingssysteem een verbetering ten opzichte van de desbetreffende artikelen in de WHBO. Het uitgaan van de lump-sum-financiering, met uitzondering van de uitgaven voor investeringen, leidt tot de gewenste bestedingsvrijheid en bevrijdt het hbo eindelijk van de dwangmatige regelgeving uit het WVO-tijdperk, althans wat de bekostiging betreft. Het vervallen van de aparte bekostiging van personeel en exploitatie, zoals in het huidige artikel 130 van de WHBO is aangegeven, kan evenwel consequenties hebben voor het personeel, zo waren de aan het woord zijnde leden van mening. Terecht wordt daarom voorgesteld in de WHBO op te nemen art. 63 lid 2 (lokaal georganiseerd overleg); art. 134 lid 1. Deze leden constateerden dan ook met genoegen dat onder de bijzondere medezeggenschapsaangelegenheid, genoemd in art. 68 onderdeel w, tevens de vaststelling van de begroting valt.

Het was de G.P.V.-fractie opgevallen dat in de bepalingen ten aanzien van de aanvang van bekostiging het accent opmerkelijk duidelijk was verlegd van bekostiging van nieuwe instellingen naar bekostiging van nieuwe afdelingen aan bestaande instellingen. Alhoewel dit goed te begrijpen valt op dit moment, midden in de STC-operatie, meende de G.P.V.-fractie toch dat het geheel van de wettelijke regelingen zo een overwegend statische indruk dreigt te gaan maken. Het lijkt erop alsof het h.b.o. af is. Dat zou een zelfde verstarring van het veld in de hand kunnen gaan werken als het veld van het w.o. kenmerkt. Ook daar is het stichten van een nieuwe instelling een welhaast theoretische mogelijkheid geworden. Is het de bedoeling dat dit ten aanzien van het tertiair beroepsonderwijs precies zo gaat worden?

5. Ontvangen adviezen

Het STC-proces is te ver gevorderd om het nu nog door een onder meer door de C.D.A.-fractie bepleite «vangnetconstructie» te verstoren en te vertragen. Deze opvatting houdt overigens niet in dat de leden van deze fractie geheel gerustgesteld waren door de rapportage van de procescoördinator. Deze leden zouden het op prijs stellen als de bewindslieden, al dan niet in de memorie van antwoord nadere duidelijkheid zouden verschaffen aan en over die instellingen, die onvrijwillig buiten de fusie-boten dreigen te vallen.

De G.P.V.-fractie was met de HBO-raad van oordeel dat de bepalingen inzake de vestigingsplaats van een onderwijsinstelling in artikel 19, vijfde lid, met het oog op de thans in uitvoering zijnde stc-operatie te stringent zijn. Dat kan leiden of tot zeer gedetailleerde uitzonderingsbepalingen, of tot ingrijpende verhuizingen van instellingen of onderdelen van instellingen. Is het daarom niet beter artikel 19, vijfde lid ruimer te formuleren?

Niet zonder verbazing hadden de leden van de fractie van de P.v.d.A. er kennis van genomen, dat de IWHBO, in vergelijking met het concept-wetsvoorstel, enerzijds een schrapping te zien geeft van het aantal subdelegatiemogelijkheden, maar dat er anderzijds maar liefst negen nieuwe voor in de plaats zijn gekomen. In navolging van het commentaar van de HBO-raad verwijzend naar een opmerking in het eindrapport van de Commissie Geelhoed, namelijk dat voor het gebruik van subdelegatie een zware last zal moeten gelden, nodigden zij de regering uit voor al de negen gevallen (nl. in de artikelen 48, 51, 59, 61, 62, 94, 128, 159 en 166.7 van de WHBO) een uitgebreide toelichting op de noodzaak van subdelegatie te geven. In dit verband herinnerden zij tevens aan de bij herhaling tijdens de begrotings-

behandeling Justitie namens de fractie van de Partij van de Arbeid uitgesproken wens, dat bij regelgeving de medewetgevende taak van het parlement voluit gerespecteerd dient te worden.

De leden van de C.D.A.-fractie hadden met instemming en genoeg geconstateerd dat de indieners van het voorstel van wet de her en der in het voorontwerp gegeven mogelijkheden tot subdelegatie naar aanleiding van de opmerkingen van de HBO-raad en de Onderwijsraad in aantal hadden beperkt. Toch zagen deze leden een nadere motivering van de onmisbaarheid van de overblijvende mogelijkheden tot subdelegatie gaarne tegemoet.

Uit oogpunt van deregulering en verzelfstandiging van de HBO-instellingen hadden de leden van de V.V.D.-fractie moeite met de voorgestelde mogelijkheden tot subdelegatie. Ook de Onderwijsraad en de HBO-raad hadden hiertegen bezwaren. Het gevaar dat door de mogelijkheid van subdelegatie de «circulaire-wetgeving» blijft dreigen, achtten de leden van de V.V.D.-fractie met de Onderwijsraad reëel. De argumenten die de regering gebruikt om mogelijkheden tot subdelegatie in te voeren, overtuigden deze leden niet, te meer doordat hierdoor een zeer gedetailleerde bemoeienis van de overheid mogelijk wordt gemaakt. De leden van de V.V.D.-fractie gaven de regering dan ook in overweging de voorgestelde bepalingen, waarin subdelegatie mogelijk wordt gemaakt, te schrappen.

In dit verband wilden de leden van de V.V.D.-fractie eveneens verwijzen naar de conclusies van de Hoger Onderwijs-Kamer van 3 juli 1985, waarbij toegezegd is dat van de kant van de overheid voorstellen zullen worden gedaan ter nadere uitvoering van het streven naar deregulering. Wanneer kunnen deze voorstellen worden verwacht, zo vroegen de leden van de V.V.D.-fractie. Met name wilden zij weten of de basisfilosofie voor het ontwerpen van nieuwe algemene maatregelen van bestuur hierbij heroverwogen wordt, zodat ook het in de WHBO voorziene aantal van algemene maatregelen van bestuur kan worden vermindert of vereenvoudigd.

Evenmin positief beoordeelden de leden van de fractie van D'66 de opmerkingen die de regering maakt over de subdelegatie. Niet omdat zij vóór subdelegatie zijn, maar omdat de heroverweging (memorie van toelichting blz. 73) niet heeft geleid tot werkelijke vermindering van subdelegatie. Waar volgens de regering heroverweging heeft geleid tot schrapping van eerder voorgestelde mogelijkheden tot subdelegatie, is anderzijds op diverse plaatsen deze mogelijkheid weer opgenomen, te weten art. 48, 51, 59, 61 lid 2, 62, 87, 128, 159, 166. De aan het woord zijnde leden konden zich voorstellen dat ten aanzien van bepaalde kwesties regelgeving niet tot in details in de algemene maatregel van bestuur kan geschieden. De argumentatie dat de voorgestelde subdelegatie aansluit bij WWO (art. 48), evenzo van toepassing is in het WO (art. 51) en correspondeert met vergelijkbare bepalingen uit andere onderwijswetten (art. 87) achtten de leden van de fractie van D'66 echter niet erg overtuigend. Daar waar het argument van de te grote detaillering voor regelgeving in algemene maatregel van bestuur wordt gebruikt, dient de regering grondiger beargumenteerd aan te geven dat subdelegatie noodzakelijk is. Wil de regering nog eens in overweging nemen of deze mogelijkheden van subdelegatie niet verder beperkt kunnen worden, zo vroegen deze leden.

De leden van de fractie van de S.G.P. merkten over dit onderwerp het volgende op. In de IWHBO worden negen subdelegatiemogelijkheden voorgesteld in de artikelen 48, 51, 59, 61, 62, 94 lid 5, 128, 159 en 166 lid 7 van de WHBO. In de memorie van toelichting stelt de minister dat deze wijzigingen op de WHBO het gevolg zijn van de nieuwe Aanwijzingen voor de Wetgevingstechniek, waarin gesteld wordt dat gewenste subdelegatie geëxpliciteerd moet worden door het gebruik van de zinsnede «bij of

krachtens algemene maatregel van bestuur/ministeriële regeling». Uit de artikelsgewijze toelichting blijkt echter dat het niet zozeer gaat om verduidelijking van voorheen impliciete wensen, maar dat heroverweging van het wetsvoorstel aanleiding heeft gegeven tot het creëren van nieuwe subdelegatiemogelijkheden. De mogelijkheid van subdelegatie wordt gecreëerd, omdat het vermoeden is gerezen dat de betreffende regelgeving niet tot in detail in de betreffende algemene maatregel van bestuur opgenomen zal kunnen worden. Op welke plaats wordt echter dit vermoeden gestaafd door een grondige analyse, zo vroegen de leden van de fractie van de SGP? Indien dit nergens het geval is is dat dan niet in tegenspraak met de waarschuwing in het eindrapport van de Commissie Geelhoed dat voor het gebruik van subdelegatie een zware last zal moeten gelden (blz. 67 eindrapport)?

Ook de G.P.V.-fractie had kennis genomen van de indringende kritiek die zowel de Onderwijsraad als de HBO-raad hadden uitgebracht op de vergaande mogelijkheden van delegatie en subdelegatie die het wetsvoorstel opent. Terecht wees de Onderwijsraad erop dat als het gaat om zaken die zeer gedetailleerde regelingen vergen – om welke reden voor subdelegatie wordt gekozen – overwogen moet worden of maar niet beter helemaal van regelingen terzake moet worden afgezien. Is het niet wenselijk het wetsvoorstel op dit punt nog eens zeer kritisch door te lichten? Een aantal subdelegatiebepalingen is inmiddels reeds gesneuveld. Beter zou zijn indien de artikelen 48, tweede lid, 62, tweede lid, 94 vijfde lid en 128 ook zouden worden geschoond van deze bepalingen. Indien handhaving van de subdelegatie hier op prijs wordt gesteld, dan ware per geval aan te geven waarom dit noodzakelijk wordt geacht.

6. Het georganiseerd overleg

De leden van de P.v.d.A.-fractie verwezen hierbij naar de opmerkingen die zij op tal van plaatsen, zowel in het algemeen gedeelte van het voorlopig verslag als bij de artikelsgewijze behandeling, maakten over het ontbreken van een verantwoord sociaal kader voor de IWHBO en de STC.

De leden van de C.D.A.-fractie merkten op dat het hen ontging waarom de HBO-Raad in het voorstel van wet een wettelijke status wordt onthouden. Reeds in het mondeling overleg van 2 juni 1985 hadden deze leden hun bezorgdheid uitgesproken over de daling van het aantal arbeidsplaatsen die het STC-proces op micro-niveau hoogstwaarschijnlijk veelvuldig tot gevolg zal kunnen hebben. Zij vroegen de bewindslieden nu of het in hun bedoeling ligt een garantie dat, als gevolg van de invoering van de Wet HBO, het nieuwe bekostigingssysteem en de STC-operatie, geen gedwongen ontslagen hoeven te vallen, op te nemen in de in artikel E 33 bedoelde regels. Deze leden zouden een dergelijke garantieregeling toejuichen, maar stelden wel de vraag hoe bovengenoemde factoren en de effecten daarvan scherp te onderscheiden zullen zijn van de gevolgen van eventueel terug lopen van de studentenaantallen.

De leden van de C.D.A.-fractie misten in de door de ondertekenaars van het voorstel van wet voorziene overlegstructuur de mogelijkheid tot sectoraal overleg.

Verder vroegen deze leden zich af of er geen nadelige spanning zal kunnen ontstaan tussen enerzijds de verantwoordelijkheid van het onderwijsveld zelf voor de representativiteit en anderzijds de bevoegdheid van de minister om organisaties als representatief aan te wijzen.

De leden van de V.V.D.-fractie konden van harte instemmen met de introductie in de Wet op Hoger Beroepsonderwijs van georganiseerd overleg op instellingsniveau. Wel wilden deze leden weten of zo'n overleg consequenties heeft voor de bijzondere bevoegdheden van de medezeg-

genschapsraad. Welke situatie doet zich bijvoorbeeld voor indien over een bepaalde aangelegenheid overeenstemming wordt bereikt tussen het bevoegd gezag en de betrokken personeelsorganisaties, en de medezeggenschapsraad daar niet mee in kan stemmen?

Al hiervoor wezen de leden van de fractie van D'66 op de traagheid waarmee de regering zorg draagt voor de invulling van een goed sociaal plan voor het personeel. Hetzelfde geldt voor de formalisering van de gemaakte afspraken ten aanzien van het sociaal beleidskader voor de studenten. Deze leden veronderstelden dat het de regering bekend is dat een overwegend aantal te fuseren instellingen de aanwezigheid van een aanvaardbaar sociaal plan als voorwaarde voor fusering hebben gesteld.

Op dit moment is nog niet duidelijk of er instituten zullen zijn die buiten eigen wil buiten het fuseringsproces blijven. De aan het woord zijnde leden gingen er van uit dat de personele gevolgen door artikel E 33 zullen worden opgevangen, omdat dit duidelijk een gevolg is van de inwerking-treding van de WHBO. Hetzelfde geldt naar hun mening in wezen voor de volgende situatie: een bestuur van een instelling kiest – om welke redenen dan ook – voor zelfstandig voortbestaan, hoewel de instelling beneden de omvangsnorm is. Dit besluit kan leiden tot opheffing van de instelling en dus tot ontslag van het personeel. De toelichting op artikel E 33 (memorie van toelichting, blz. 115) onder d, doet vermoeden dat het sociaal beleidskader zich ook uitstrekt tot deze situaties. De leden van de fractie van D'66 wilden gaarne van de regering vernemen of dit juist is en tot hoever het sociaal beleidskader vanuit artikel E 33 strekt. Tevens wilden zij graag weten of artikel 134, en met name de uitzondering genoemd in lid 1b onder 2, voldoende garanties biedt ten aanzien van willekeurige ingrepen in de arbeidsvoorwaarden.

De leden van de fractie van D'66 wilden bovendien nog een aantal opmerkingen maken over de medezeggenschapsregeling. Zij oordeelden een adequate wettelijke basis voor de medezeggenschap van groot belang. Zij konden instemmen met de opmerkingen die de regering in de memorie van toelichting maakt over de versterking van het management.

Daarentegen betreurden deze leden het ten eerste dat de regering momenteel geen aanleiding ziet tot herziening van de medezeggenschapsartikelen in de WHBO. De grotere autonomie van de instellingen mag niet alleen leiden tot een versterking van het management, doch dient eveneens te leiden tot versterking van de medezeggenschap, zo meenden deze leden. De huidige artikelen 64 t/m 79 in de WHBO zijn zo goed als geheel ontleend aan de WMO, die geënt is op de structuur van het basis- en voortgezet onderwijs. De aan het woord zijnde leden achtten de nieuwe structuur van het h.b.o. zo fundamenteel verschillend van die van het basis- en voortgezet onderwijs dat aan het WMO ontleende medezeggenschapsartikelen alleen al op die grond herzien zouden moeten worden. Deze leden zouden het beslist onjuist vinden hiermee te wachten tot de evaluatie van de WMO in 1987 plaatsvindt. Ook wachten op «wat de praktijk leert» achtten zij getuigen van een negeren van deze problematiek. Deze zelfde redenering wordt niet door de regering toegepast ten aanzien van het management. Zij merkten op dat versterking van het management en versterking van de medezeggenschapsstructuur niet los van elkaar staan, maar integendeel nauw met elkaar zijn verbonden. De leden van de fractie van D'66 wilden daarom van de regering graag een fundamenteelere benadering van dit vraagstuk dan in de memorie van toelichting is geschiedt.

De leden van de P.S.P.-fractie beschouwden het als een zeer ernstige zaak dat nog altijd een sociaal plan voor het h.b.o.-personeel ontbreekt. Zij waren zeer bezorgd over de consequenties die deze gang van zaken kan hebben voor de inzet van h.b.o.-docenten in het zeer ingrijpende fusieproces. Wanneer zal de minister met een voorstel komen? De artikelen E 33 en E 51 bieden immers de wettelijke grondslag voor een sociaal plan. Eenzelfde

kritiek hadden de leden van de P.S.P.-fractie op het sociaal beleid voor studenten: in de Invoeringswet verwijzen de artikelen E 31 en E 51 naar een algemene maatregel van bestuur met betrekking tot een sociaal beleid bij het fusie-proces van scholen voor studenten. Waarom is deze algemene maatregel van bestuur nog niet verschenen?

7. Artikelsgewijze toelichting

7.2. Titel B

A

De leden van de P.v.d.A.-fractie herinnerden aan hetgeen zij opmerkten tijdens het al genoemde mondeling overleg op 9 mei 1985 over de mogelijke participatie van het rijk in een gemeenschappelijke regeling, een mogelijkheid waarin de Wet gemeenschappelijke regeling voorziet, maar die door een omissie bij de amendering in de WHBO ontbreekt. Het was deze leden volstrekt onduidelijk, waarom de regering – anders dan om redenen van prestige – ervan heeft afgezien om met een voorziening terzake te komen. Dit is des te merkwaardiger, omdat de Minister van Landbouw en Visserij in een brief d.d. 12 juli 1985 (Lo. -6657 C) aan de beleidsgroep «IJsseland» de bereidheid toont toe te treden tot het bestuur, dat zal worden gevormd door een orgaan krachtens de Wet gemeenschappelijke regeling. «Daarmee», zo schrijft deze bewindsman, «kan ik mij heel wel verenigen.»

De genoemde leden herinnerden de bewindsman aan hetgeen van hun kant was opgemerkt tijdens ditzelfde mondeling overleg over de gemeenschappelijke regeling. Omdat daar toen een reactie op uitbleef, nodigden zij de regering uit in de memorie van antwoord in te willen gaan op hun toenmalige opmerkingen, namelijk: «Een nadeel van de gemeenschappelijke regeling is, dat er een enorm aantal formaliteiten aan verbonden is. Versoepeling is mogelijk door wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen (hetgeen weer complicaties elders geeft), en – en dat lijkt daarom verkieslijk – door een ontheffingsbeleid. Door samenwerking tussen de Ministeries van Binnenlandse Zaken en van Onderwijs en Wetenschappen zou de goedkeuringsprocedure tot een formaliteit gemaakt kunnen worden. Wil de minister dit eens op korte termijn bezien? Bestuurlijk ligt er ook een probleem. In de Wet gemeenschappelijke regelingen is bepaald dat het lidmaatschap van het algemeen bestuur bij uitsluiting is voorbehouden aan leden en voorzitters van de raden van de deelnemende gemeenten. Dat zou impliceren dat het voorzitterschap is gebonden aan de functie van gemeentebestuurder. Het zal duidelijk zijn dat dit in de praktijk allerlei problemen geeft.»

In verband met deze en andere problemen (het feit dat in de gemeenschappelijke regeling de rechtspersonen van de deelnemende private instellingen als «lege huls» moeten blijven voortbestaan, en de complicaties met de commissie ex. artikel 61 gemeentewet) wordt er de laatste tijd vanuit de HBO-raad, COGVO, CBOO/VNG en de ABOP gepleit voor de creatie van een zogenaamde vijfde (openbare) bestuursvorm: de sui generis-constructie, waardoor de h.b.o.-instelling met naam in de wet zal komen en een eigen rechtspersoon zal worden. Ze nodigden de regering uit daarop een reactie te geven.

De genoemde leden vroegen de regering waarom in de omschrijving van het begrip «nascholing» sprake is van «onderwijzend personeel» in plaats van «onderwijspersoneel», waaronder immers ook de directie en de overige medewerkers begrepen kunnen worden. Tenslotte vroegen ze waarom begripsbepalingen ontbreken van «hogeschool», «cursus», «afdeling» en «lesplaats», waarbij ze voor wat de laatste betreft – zoals elders in het voorlopig verslag wordt beargumenteerd – de voorkeur gaven aan een zeer enge omschrijving.

De leden van de C.D.A.-fractie vroegen zich af waarom in de begripsbepalingen niet is opgenomen een definitie van het begrip «hogeschool», nu deze aanduiding door de nieuwe WWO '89 niet meer op instellingen van w.o. van toepassing is. Deze leden vroegen voorts waarom in de begripsbepaling met betrekking tot nascholing «met name onderwijzend personeel» wordt genoemd.

De leden van de V.V.D.-fractie vroegen of de rechtsvorm sui generis, zoals de rijksinstellingen van wetenschappelijk onderwijs die kennen, ook niet in het hoger beroepsonderwijs geïntroduceerd zou moeten worden. Bij nader inzien achtten zij een regeling op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen, hoewel op zichzelf verrijkend, niet toepasselijk voor alle situaties, die zich als resultaat van het STC-proces aandienen. De sui generis-constructie zou volgens deze leden wellicht een betere regeling voor de rechtsvorm van de openbare instellingen van hoger beroepsonderwijs kunnen betekenen. Een dergelijke regeling zou ook de verzelfstandiging van de openbare instellingen van hoger beroepsonderwijs beter ten goede komen.

Voorts vroegen de leden van de V.V.D.-fractie bij dit artikel of de naamgeving van de instellingen van hoger beroepsonderwijs niet op de een of andere wijze geregeld moet worden. Wellicht zou onder bepaalde voorwaarden de benaming «hogeschool», vrijkomend bij de invoering van de WWO'84, gebruikt kunnen worden. Afhankelijk van het onderwijsaanbod bijvoorbeeld zouden bepaalde instellingen deze benaming mogen hanteren.

Met betrekking tot de voorgestelde definitie van nascholing in A (artikel 1) zouden de leden van de fractie van de S.G.P. willen vernemen of de doelgroep niet ruimer zou dienen te worden omschreven? Zouden leden van de directie of de overige medewerkers bijvoorbeeld ook geen gebruik moeten kunnen maken van nascholingsactiviteiten, zodat het beter zou zijn om te spreken van onderwijspersoneel, zoals trouwens thans impliciet in het WHBO staat geformuleerd?

D

Hierbij verwezen de leden van de P.v.d.A.-fractie naar wat ze in het algemeen gedeelte opmerkten over de overlegstructuur.

De leden van de fractie van D'66 achtten het vervallen van de artikelen 6 t/m 11 in de WHBO terecht, daar deze een te detaillistische wettelijke regeling betreffende de HBO-raad omvatten. Met de HBO-raad vonden zij het nu voorgestelde artikel te vaag. Explicitering van de overlegpartners en de aangelegenheden voor overleg leek hen gewenst, en zij vroegen de regering of deze met het voorstel van de HBO-raad ten aanzien van de precisering van deze aangelegenheden kon meegaan (memorie van toelichting, blz. 134, laatste twee zinnen).

H

De leden van de P.v.d.A.-fractie stemden in met de opvatting dat het in een ideale situatie, met name voor het voltijdsonderwijs, om organisatorische en onderwijskundige redenen gewenst is dat het onderwijs aan een instelling wordt gegeven in de plaats van vestiging van die instelling. Zoals door de bewindsman in de memorie van toelichting ook wordt erkend, zal dit om financiële redenen op tal van plaatsen niet haalbaar blijken. Terecht is dan ook de mogelijkheid van een uitzonderingsbeleid in de wet geformuleerd.

De genoemde leden vroegen zich wel af of de in de wet gekozen formule niet al te stringent is. Het heeft in hun ogen weinig zin om hoog van de wettelijke toren te blazen, indien in de praktijk op grote schaal een uitzon-

deringsbeleid gevoerd moet worden. Daarnaast wezen ze op de terechte opmerking in het Eindrapport STC, dat het feitelijk handelen van de overheid op weinig helderheid wijst, met name het voorgestelde lesplaatsenregiem en de royale invulling die de Minister van Landbouw en Visserij kennelijk aan het begrip «redelijke afstand» wil geven. De genoemde leden vroegen daarom aan de regering nadrukkelijk om de toezegging dat zij – kort nadat de procescoördinator in het najaar met nadere voorstellen inzake een huisvestingsplan komt – op dit punt helderheid zal verschaffen, zodat de betrokkenen weten waaraan zij in de praktijk toe zijn.

Waarom, zo vroegen deze leden verder, is ervan afgezien voor twee sectoren structureel een uitzondering te maken: het deeltijd-h.b.o. en een zeer beperkt aantal instellingen met een bestaande landelijke spreiding, waarbij bij de laatste een evenzeer structurele samenwerking tussen cursusplaats en een daar aanwezig multisectoraal h.b.o.-cluster geboden zou moeten zijn? Ze nodigden de regering uit haar opvattingen daarover te geven en met name in te gaan op de vraag waarom het nodig is de handhaving van de nu al bestaande lesplaatsen, die onder lid 5 ressorteren, geheel afhankelijk te maken van de goedkeuring van de minister. Daarnaast vroegen ze wat de gevolgen zullen zijn van het feit dat de toevoeging aan lid 6 («Voor een vaststelling van het aantal ingeschreven studenten worden de studenten die het onderwijs volgen in een lesplaats van de instelling tezamen geteld met hen die het onderwijs volgen in de plaats van vestiging») bij lid 5 ontbreekt. Hadden de aan het woord zijnde leden het goed begrepen, dat dit impliceert dat de normale opheffingsnorm toepasbaar zal zijn op deze lesplaatsen-oude-stijl, waaronder die van het sociaal-pedagogisch onderwijs? Indien dit het geval is, dan vonden de genoemde leden dit zonder meer onacceptabel.

De sterke bezwaren die de leden van de P.v.d.A.-fractie reeds vroeger tot uiting brachten tegen de nieuwe lesplaatsenconstructie waren door de nu voorgestelde regelgeving nog versterkt. Tot hun verbazing moesten zij vaststellen, dat het lesplaatsenmodel niet alleen op de p.a.b.o.'s maar ook op de nieuwe lerarenopleidingen en de nascholing betrekking zal hebben. Ze vroegen de regering of deze interpretatie juist is en, zo ja, hoe dit zich dan verhoudt tot de opvatting die de Minister van Onderwijs en Wetenschappen in een brief d.d. 24 december 1984 aan het OOSL (DI/SC/OVO/A-143.618) tot uitdrukking bracht: «Vervolgens wijs ik U er nog eens op dat ik streef naar de instandhouding van doelmatige, levenskrachtige, onderwijskundig samenhangende en kwalitatief verantwoorde studierichtingen. In dit streven past mijns inziens niet de constructie van lesplaatsen, omdat daarmee juist het gevaar dreigt dat er zeer veel kleine vkgroepen ontstaan, die niet adequaat bekostigd kunnen en derhalve ook niet zullen worden.»

Dit onderwijskundige en financiële bezwaar geldt, naar de opvatting van deze leden, evenzeer voor de p.a.b.o.'s. Tijdens het mondeling overleg over de beleidsnotitie met betrekking tot de positie van de p.a.b.o.'s onder de WHBO hadden zij uitgebreid hun bezwaren uiteengezet. Ze hadden bij die gelegenheid als hun indruk weergegeven, dat er in het veld maar zeer weinig waardering is voor de voorgestelde oplossing, omdat deze als onleesbaar wordt gezien: «Opvallend achtte spreker het dat bij het overgrote deel der p.a.b.o.'s geen spoor van waardering voor de lesplaatsenconstructie te bespeuren is. Ze hebben het gevoel door hun koepelorganisatie in de heilloze richting van de lesplaats te worden gedreven.» Deze opvatting zagen de leden van de P.v.d.A.-fractie bevestigd in het onlangs verschenen Eindrapport van de procescoördinator STC: «Het heeft de procescoördinator dan ook niet verbaasd dat weinig p.a.b.o.'s erg gelukkig waren met de creatie van de lesplaatsconstructie. Vaak bleek men deze figuur eerder te zien als een oplossing voor een op landelijk niveau ervaren probleem en niet als een waarborg voor een kwalitatief verantwoord voortbestaan van de opleiding tot leraar basisonderwijs.»

De leden van de P.v.d.A.-fractie nodigden de regering uit in de memorie van antwoord uitgebreider in te gaan op de tijdens het mondeling overleg geuite bezwaren dan bij die gelegenheid mogelijk was. Omdat toen ook bleek dat het merendeel der bezwaren door een kamermeerderheid werden gedeeld, vroegen deze leden of de regering voornemens is de in lid 6 genoemde bij algemene maatregel van bestuur te stellen regels een andere inhoud te geven dan wat daarover in de genoemde beleidsnotitie is geformuleerd.

De leden van de C.D.A.-fractie stonden sceptisch, om niet te zeggen lichtelijk afwijzend, tegenover de toespitsing die het in de STC-nota geïntroduceerde begrip «redelijke afstand» krijgt in de aanvullingen van artikel 19. Allereerst zal de financieel-economische situatie toepassing van dit artikel de eerstkomende jaren eerder uitzondering dan regel doen zijn. Voorts dreigt op deze wijze een ontwikkeling naar een uniformiteit, waarbinnen slechts bij wijze van uitzondering rekening gehouden kan worden met plaatselijke en regionale omstandigheden.

Ervan uitgaande, dat de zogenaamde instellingen vallen onder lid 5 van dit artikel vroegen de leden van de C.D.A.-fractie waarom het voortbestaan van deze instellingen zo ongewis wordt gemaakt, door het afhankelijk te stellen van een eventueel zelfs slechts tijdelijke goedkeuring van de Minister van Onderwijs en Wetenschappen.

Verder willen zij graag weten of de aantallen studenten van voornoemde instellingen meegeteld worden op de wijze van lid 6.

Ten aanzien van de lesplaatsen-constructie spraken deze leden de overtuiging uit, dat deze in een aantal gevallen zeer ten goede komt aan een meer evenwichtige spreiding in denominatief opzicht van het betreffende HBO. Hun opvatting, gegevens tijdens het mondeling overleg over de Beleidsnotitie opleidingen leraren basisonderwijs, dat van de hier geboden mogelijkheid een relatief beperkt gebruik gemaakt zal worden, schijnt door de STC-operatie bevestigd te worden. Zij wezen erop dat de Minister van Onderwijs en Wetenschappen als bevoegd gezag van de rijks-p.a.b.o.'s zijn bezorgdheid heeft uitgesproken ten aanzien van de wettelijke opdracht te zorgen voor voldoende openbaar onderwijs. Impliciet strekt die opdracht zich naar zijn mening ook uit tot de opleidingen voor leraren basisonderwijs. De leden van de C.D.A.-fractie meenden te begrijpen dat de bewindsman daaraan de bevoegdheid ontleent het door de STC-operatie teruggelopen aantal rijks-p.a.b.o.'s op te voeren van 4 naar 13. Een van de motieven is dat p.a.b.o. relatief dicht bij het veld moet blijven wegens interrelatie met de basisscholen en de begeleiding en met het oog op de nascholing en de innovatie. De leden van de C.D.A.-fractie onderschreven deze motieven ten volle. De vrijheid van onderwijs geeft het bijzonder onderwijs het (voor-)recht van dezelfde motieven gebruik te mogen maken in relatie tot de basisscholen van de eigen signatuur. Voorzover voor het instandhouden van het openbaar onderwijs lesplaatsen nodig zijn valt niet in te zien, aldus deze leden, dat het bijzonder onderwijs niet onder dezelfde voorwaarden, evenzeer recht zou kunnen doen gelden op lesplaatsen. Deze leden vestigden er de aandacht op dat in lid 5 en lid 6 gesproken wordt over onderwijs gegeven buiten de vestigingsplaats. Lid 6 voegt daar het begrip lesplaats aan toe. Het verdient aanbeveling, aldus deze leden, het begrip lesplaats in artikel 1 nader te definiëren.

De leden van de V.V.D.-fractie wensten voorts stil te staan bij de nader voorgestelde regelgeving met betrekking tot de positie van de opleidingsinstituten voor onderwijsgevenden bij het basisonderwijs. Allereerst wensten zij in herinnering te roepen wat namens de V.V.D.-fractie is opgemerkt bij de finale besluitvorming terzake van het p.a.b.o.-amendement in de WHBO. In dat licht gezien kwamen zij tot een voorlopige oordeelvorming aangaande de in Titel B onderdeel H voorgestelde lesplaatsenconstructie. Tijdens het mondeling overleg over het standpunt van de regering bij het interimrapport over de STC-operatie, had de woordvoerder van de V.V.D.-

fractie zich in principe bereid verklaard mee te werken aan het wettelijk mogelijk maken van de hier voorgestelde oplossing. Zij het dat daarbij zijnerzijds een aantal voorwaarden werden gesteld. Korthedshalve verwezen de leden van de V.V.D.-fractie naar het verslag van het desbetreffende m.o.

Het stelde de hier aan het woord zijnde leden teleur dat over deze nadere voorwaarden in het voorstel van wet en de bijbehorende memorie van toelichting met geen woord wordt gesproken. Zij verzochten de regering om een nadere reactie terzake, vergezeld gaande van nadere regelgeving. Ook brachten de leden van de V.V.D.-fractie in herinnering hetgeen zij in hun bijdrage aan het voorlopig verslag bij de Wet op de Onderwijsverzorging hadden opgemerkt terzake van de door hen nadrukkelijk gewenste versterking van de samenhang tussen opleiding, bij- en nascholing en verzorging, hetgeen consequenties zou dienen te hebben voor zowel de voorgestelde regelgeving in de WHBO als in de WOV.

De leden van de V.V.D.-fractie hadden een duidelijke voorkeur voor het uiteindelijk onderbrengen van de regelgeving terzake van de eerder genoemde functies in één wettelijke regelgeving. Zij achtten daartoe eveneens noodzakelijk dat die functies in vernieuwde instituten zouden worden ondergebracht.

De leden van de V.V.D.-fractie verzochten de regering met het bovenstaande te rekenen bij het formuleren van hun definitieve beleidsvoorstellen binnen het kader van de onderhavige wetgeving en de regelgeving in het kader van de WOV. De reactie van de regering hieromtrent zagen de leden van de V.V.D.-fractie met buitengewone belangstelling tegemoet.

De leden van de S.G.P.-fractie zouden willen vernemen of de gekozen wettelijke formulering voor het begrip «redelijke afstand» niet te stringent is naar tijd en plaats? Indien deze bepaling werkelijk naar de letter zou worden nageleefd zou dit dan niet betekenen dat, gegeven de ontwikkeling van het STC-proces, op korte termijn grootscheepse verhuizingen in het HBO zou moeten plaatsvinden? Zou het in het bijzonder voor het deeltijd-HBO niet terecht zijn – in verband met de specifieke functie van dat onderwijs – om een zekere geografische spreiding regulier en dus niet als uitzondering mogelijk te maken?

K

Ten aanzien van het bepaalde over de mogelijkheden taken en bevoegdheden van het bevoegd gezag over te dragen, nodigden de leden van de P.v.d.A.-fractie de regering uit te beargumenteren waarom hierbij een fundamenteel onderscheid is gemaakt, gebaseerd op de omvang van de instelling, en waarom de grens juist op 2500 studenten is gelegd. In het kader van de deregulering en de vergrote autonomie der instellingen leek het deze leden zeer wel denkbaar de beslissing hierover geheel aan de betrokkenen over te laten. Waarom, zo vroegen zij verder, is er voor wat betreft de samenstelling van de colleges van bestuur niet gestreefd naar harmonisatie met de WWO? Waarom moet het aantal leden van het college van bestuur per se tot drie beperkt blijven, terwijl het in een aantal gevallen instellingen betreft die de omvang van de w.o.-instellingen verre te boven gaan? Hoe verhoudt het bepaalde in artikel 21a, lid 1 («Het college van bestuur treedt in de plaats van de directie en vervult tevens de bij of krachtens deze wet aan de directie opgedragen taken en bevoegdheden») zich tot wat in artikel 60 is geformuleerd («De directie bestaat uit ten hoogste drie directieleden, waarvan er een eerstverantwoordelijke directeur is.») en tot de navolgende opmerking in de memorie van toelichting (blz. 79): «Gedacht wordt aan de overdracht van taken en bevoegdheden die meer met het management van de instelling samenhangen dan met de primaire functies van het bevoegd gezag, zoals bijvoorbeeld het bewaken van de doelstelling en identiteit van de instelling?»

Over het in artikel 21a, tweede lid, genoemde bestuursreglement stelden ze de volgende vragen. Kan worden toegelicht of en in hoeverre in het bestuursreglement bepalingen zijn voorzien over de uitgangspunten voor de samenstelling van een bestuurscollege en over de procedures die bij benoeming en ontslag van de leden van het college van bestuur zullen gelden? Welke zal de rol van de medezeggenschapsraad zijn ten aanzien van de vaststelling van het bestuursreglement?

De leden van de C.D.A.-fractie constateerden dat voor één bestuurlijk model gekozen wordt. Het kwam hen juist voor te volstaan met het geven van enkele criteria, waaraan een bestuursreglement dient te voldoen en waarbinnen bijvoorbeeld ook een constructie mogelijk is met gedelegeerde bestuursleden in een college van bestuur.

De leden van de V.V.D.-fractie namen met instemming kennis van de nieuwe mogelijkheid om taken en bevoegdheden aan een college van bestuur te delegeren. Volgens deze leden wordt het bestuur en management van het hoger beroepsonderwijs hiermee versterkt. Het viel deze leden overigens op dat in het onderhavige wetsvoorstel hiervoor een norm van meer dan 2500 studenten wordt gesteld, terwijl in de beleidsnotitie «Meer over management, versterking van het management van onderwijsinstellingen» (19 132) deze norm niet wordt genoemd. Graag werd op dat punt meer duidelijkheid door deze leden verlangd. De leden van de V.V.D.-fractie wilden verder nog weten of de introductie van een college van bestuur in het hoger beroepsonderwijs nog consequenties heeft voor de medezeggenschapsregeling (titel V van de WHBO). In dit verband werd met name gedacht aan de artikelen die handelen over het verkeer tussen het bevoegd gezag en de medezeggenschapsraad. Zoals in de eerder genoemde beleidsnotitie wordt gesteld ligt het bijvoorbeeld voor de hand dat het college van bestuur het overleg met de medezeggenschapsraad voert. Verder vroegen de leden van de V.V.D.-fractie bij dit artikel of voor wat betreft de regeling van de omvang van het college van bestuur of de directie niet aangesloten moet worden bij de desbetreffende regeling voor het wetenschappelijk onderwijs.

Ten slotte wilden de leden van de V.V.D.-fractie weten of bij instelling van een college van bestuur het mogelijk is directeuren bij voorbeeld voor de verschillende onderwijssectoren van een instelling, aan te stellen. Een centrale directie heeft immers die mogelijkheid wel.

P

De leden van de P.v.d.A.-fractie nodigden de regering uit uiteen te zetten welke de relatie is tussen de wijziging van lid 5 en de discussie die tijdens de UCV op 13 februari 1984 werd gevoerd, evenals de daarop gevolgde amendering van dit artikel.

Z

Naar aanleiding van de indicatie, gegeven in de memorie van toelichting, dat ernaar gestreefd wordt om tot een totale inschrijvingsduur voor het hele hoger onderwijs te komen, verwezen de leden van de P.v.d.A.-fractie naar hun kritische opmerkingen hierover in het zeer onlangs uitgebrachte voorlopig verslag over wetsvoorstel 19 050 (Horizontale doorstroming h.b.o.-w.o.).

De genoemde leden hadden vastgesteld, dat in afwijking van de WHBO er nu een beperking van de totale inschrijvingsduur voor deeltijdse studierichtingen wordt voorgesteld die niet meer bedraagt dan de vastgestelde cursusduur, vermeerderd met twee jaar. Waarom, zo vroegen zij, is hierbij afgeweken van de 50%-norm die voor het voltijdsonderwijs geldt? Is te overwegen ten aanzien van deze overschrijdingsregel een onderscheid te maken tussen korte en langdurige deeltijdsopleidingen?

Op zich zelf konden de leden van de fractie van D'66 begrip opbrengen voor de afbakening van een inschrijvingsdatum. Toch wilden zij op een aantal problemen wijzen. Door de beperking van de inschrijvingsduur wordt het zo goed als onmogelijk twee verschillende h.b.o.-opleidingen te volgen, direct na elkaar of met enige tussenperiode. Te denken valt bij voorbeeld aan studenten die na een p.a.b.o.-opleiding nog eens een tweede-graadsbevoegdheid willen behalen om vanuit het basisonderwijs over te stappen naar het v.o. Deze leden vroegen de regering of deze het vanzelfsprekend vindt dat dergelijke studie/carrièreplanning uitgesloten wordt. Zij zouden graag antwoord op de volgende vragen ontvangen: Hoe lang is de geldingsduur van dit artikel voor een individuele student? Kan een student na een HBO-studie van vier jaar gedurende de rest van zijn/haar leven nimmer méér dan twee jaar voor een (voltijds) h.b.o.-opleiding ingeschreven staan? Past deze regeling wel in een omscholingsbeleid, in toenemende mate noodzakelijk in een tijd van grote werkloosheid?

GG

De leden van de P.v.d.A.-fractie hadden in de memorie van toelichting een argumentatie gemist voor het invoeren van het tweede lid van dit artikel. Ze nodigden de regering uit deze alsnog te geven en daarbij tevens de criteria te noemen waaraan deze commissies hebben te voldoen.

II

De leden van de P.v.d.A.-fractie verwezen allereerst naar hun opmerkingen in het algemeen gedeelte over de bekostigingssystematiek. Daarnaast constateerden zij dat de bepaling dat bij algemene maatregel van bestuur voorschriften worden gegeven «omtrent de wijze van berekening van het aantal formatie-eenheden ten behoeve van de verschillende categorieën personeel» is komen te vervallen en vervangen is door het nieuwe lid 8. Daarover stelden zij de volgende vragen. Wat is de reactie van de regering op de stelling van de onderwijsvakbeweging, dat bij handhaving van de oorspronkelijke tekst en daarmee ook van de algemene maatregel van bestuur de bestedingsvrijheid nader geregeld kan worden, waarbij dan tevens de consequenties van de vastgestelde bekostigingssystematiek betrokken kunnen worden? Is het verantwoord deze beleidswijziging in te voeren zonder dat de consequenties daarvan te overzien zijn door het ontbreken van de bekostigingsvoorschriften? Kan worden gereageerd op het voorstel van de ABOP om artikel 60, lid 6 te handhaven, evenals lid 8 van de WHBO en de daarbij gemaakte aantekening: «Artikel 60, lid 8 leidt ook in de visie van de ABOP niet tot een gedetailleerde lessentabel, met daarbij behorende stapelingen met betrekking tot de bevoegdheden per studierichting. Het gaat om het vaststellen van de totale docentenformatie en die van de overige categorieën personeel. Daarbinnen ligt dan weer de mogelijkheid tot prioritering van instellingen, overigens uiteraard met inachtneming van artikel 134 uit de IWHBO.»?

De leden van de fractie van D'66 verwezen hierbij naar hun commentaar bij K.

JJ

Hierbij verwezen de leden van de P.v.d.A.-fractie naar hetgeen ze onder K opmerkten.

MM

Ten aanzien van de stagebepalingen in artikel 63a meenden de leden van de C.D.A.-fractie enig verschil in interpretatie te kunnen constateren tussen de tekst van artikel 63a en de memorie van toelichting. In het eerste lid is

niet direct duidelijk over welk bevoegd gezag het gaat. Kennelijk is dat het zelfde bevoegd gezag als bedoeld in het vierde lid. Het vierde lid geeft het bevoegd gezag slecht de bevoegdheid aan de stagiair de «verdere» toegang tot de instelling te ontzeggen indien deze in de instelling in strijd handelt met de grondslag en doelstellingen van de instelling. De memorie van toelichting merkt ten aanzien van het vierde lid op, dat degene die aan het practicum op een instelling voor h.b.o. willen deelnemen, geen recht op toelating hebben, maar op verzoek door het bevoegd gezag kunnen worden toegelaten. Het bevoegd gezag bepaalt derhalve welke personen worden toegelaten.

Het valt op, aldus deze leden, dat in de memorie van toelichting alleen gesproken wordt over practicum op een instelling van h.b.o. Dit geeft aanleiding tot misverstand. Het practicum vindt concreet plaats in de instelling, van v.o. of h.b.o. waar de praktikant stage gaat lopen en niet op de opleidingsinstelling zelf. Het vierde lid van artikel 63a veronderstelt, in combinatie met het eerste lid, dat het bevoegd gezag van de stage-biedende instelling, geen praktikant kan weigeren. Hoe is dit in overeenstemming te brengen met de memorie van toelichting?

Artikel 63a zesde lid geeft de minister de bevoegdheid het bevoegd gezag te ontheffen van de verplichting stagiairs toe te laten. Op welke gronden is een dergelijke bevoegdheid gevestigd? Deze leden zouden graag zien dat, nu het een principiële aangelegenheid betreft, Kroonberoep op de beslissing van de minister mogelijk is.

XX

De leden van de fractie van D'66 waren van mening dat dit artikel wel de bestuursoverdracht van openbaar/bijzonder onderwijs naar bijzonder onderwijs regelt, doch niet naar openbaar onderwijs. Deze bestuursoverdracht van openbaar of bijzonder onderwijs naar openbaar onderwijs mist hierdoor een wettelijke grondslag. Deze leden wilden gaarne de redenen van dit manco vernemen. Evenzo wordt ook niet de overdracht geregeld van een sector/studierichting/afdeling e.d. De door de regering gegeven argumenten in de memorie van toelichting op blz. 74 konden de aan het woord zijnde leden niet overtuigen. Het leek deze leden een juridisch omslachtige weg om eerst te komen tot splitsing van de instelling en vervolgens over te gaan tot overdracht van het nu zelfstandig geworden onderdeel aan een andere instelling. Bovendien is splitsing afhankelijk van ministeriële goedkeuring met daaraan eventueel verbonden voorwaarden. Zij wilden van de regering weten waarom deze niet de eenvoudiger weg had gekozen van een regeling van de bestuursoverdracht betreffende delen van de instelling in artikel 85a.

NNN

De leden van de P.v.d.A.-fractie verzochten de regering uiteen te zetten, waarom in artikel 109, lid 4, gekozen is voor een limitatieve opsomming van taken en in dit opzicht geen aansluiting is gezocht bij artikel 180 WWO. Gelet op het pleidooi in de memorie van toelichting voor een sector-specifiek beleid en het in de WWO bepaalde omtrent de disciplineplanning vroegen zij daarnaast waarom in de IWHBO de sectorplanning ontbreekt.

De leden van de V.V.D.-fractie konden in grote lijnen instemmen met de voorgestelde wijzigingen in de artikelen met betrekking tot de planning (Hoofdstuk V-Titel I). Zij constateerden dat hier voor een belangrijk deel een harmonisatie met de WWO gaat plaatsvinden. Wel wilden zij weten waarom in het vierde lid van het nieuwe artikel 109 niet voor een formulering van het begrip «taak» wordt gekozen naar analogie van de WWO. Verder kwam het deze leden als noodzakelijk voor dat in een wettelijke grondslag voor de sectorplanning moet worden voorzien. Zou voor de sectorplanning in het hoger beroepsonderwijs niet voor een analoge bepaling als in de WWO gekozen kunnen worden, zo vroegen deze leden.

Waarom, zo vroegen de leden van de C.D.A.-fractie, is in dit artikel niets bepaald ten aanzien van sectorale planning?

QQQ t/m ZZZ

De leden van de P.v.d.A.-fractie vroegen de regering om een reactie op het voorstel van de HBO-raad «om de aanvang van bekostiging van andere taken, als overige taken aangeduid in afdeling 3 (onderzoek, cursussen, Post-HBO en internationale opleidingen), eveneens onder de Beschikking te laten ressorteren. Naar analogie van de bekostigingsbeschikkingen voor het WO zou het overleg over de Beschikking daarmee van aard veranderen en meer het karakter aannemen van een samenhangend taken/middelen overleg. Daarmee is ook aangegeven wie het overleg over de bekostigingsbeschikkingen HBO met de ministers dienen te voeren, in het kader van de HBO-Kamer de HBO-instellingen zelf. Hier kan niet meer worden gehandeld langs de lijnen van het voormalige Plan van Scholen, dat uit een regiem dateert waarin oprichting, uitbreiding en spreiding van instellingen de maat was waarlangs het HBO werd bekostigd.»

De leden van de C.D.A.-fractie achtten de wijziging van de naam «instellingsplan» in Beschikking bekostiging HBO-voorzieningen een verbetering, zij het dan nu de suggestie wordt gewekt dat met betrekking tot nieuwe vestigingen van instellingen, studierichtingen of opleidingen overleg met maatschappelijke organisaties niet meer nodig is. Het betreft immers slechts een bekostigingsbeschikking en eventueel een motivering voor de afwijzing. De leden van de C.D.A.-fractie vroegen de ondertekenaars van het voorstel van wet, welk effect op het aantal lesplaatsen zij voorzien van - of beogen met artikel 118.

Met de essentie van de voorafgestelde wijzigingen in de artikelen met betrekking tot de bekostiging konden de leden van de V.V.D.-fractie zich in grote lijnen verenigen. Met name de voorgestelde naamswijziging en de daaraan ten grondslag liggende overwegingen spraken deze leden in het bijzonder aan. Zoals bekend delen deze leden de opvatting, zoals verwoord in de memorie van toelichting, dat slechts in grote uitzonderingen tot het stichten van een nieuw HBO-instelling kan worden overgegaan. Tegen deze achtergrond wilden zij bij nader inzien weten waarom het wetsvoorstel niet regelt dat nieuwe HBO-instellingen alleen bij wet kunnen worden ingesteld, zoals in het wetenschappelijk onderwijs het geval is. Ook bij de toekenning van nieuwe studierichtingen of opleidingen zal, voorzover dat althans nog een taak van de overheid zou moeten zijn, volgens de leden van de V.V.D.-fractie uiterst terughoudend opgetreden moeten worden. Volgens deze leden kan in het algemeen door het toepassen van differentiaties voldoende ingespeeld worden op nieuwe behoeften. Het sprak de leden van de V.V.D.-fractie aan, dat in de artikelen over de bekostiging naar analogie van de WWO gesproken wordt over een bijdrage die door het Rijk jaarlijks aan de instellingen wordt verleend en die strekt tot bekostiging van bepaalde taken (in ruime zin) en investeringen. Zou het verder, aldus deze leden, mede in relatie met de implementatie van het proces van schaalvergroting, taakverdeling en concentratie in het hoger beroepsonderwijs en de invoeringsstrategie van de WHBO geen aanbeveling verdienen in het hoger beroepsonderwijs met positieve dan wel negatieve verklaringen van bekostiging te werken.

Artikel 130 en 131

Allereerst verwezen de leden van de P.v.d.A.-fractie naar hetgeen zij opmerkten in het algemeen gedeelte van het voorlopig verslag over de vergroting van de bestedingsvrijheid. Vervolgens vroegen ze om een reactie op de suggestie van de ABOP om artikel 130 als volgt te formuleren:

«Artikel 130, kostensoorten.

1. a. De kosten ten behoeve van het personeel.
- b. De kosten ten behoeve van investeringen.
- c. De overige kosten.

2. Bij de algemene maatregel van bestuur worden voorschriften gegeven omtrent de wijze waarop en de voorwaarden waaronder de vergoedingen, bedoeld in het eerste lid, kunnen worden aangewend ten behoeve van andere kosten dan waarvoor ze zijn toegekend.»

Artikel 134

De leden van de P.v.d.A.-fractie vroegen of en in hoeverre er strijdigheid is tussen artikel 134, lid 1.a.1°, waarin bepaald wordt dat op de rijksbijdrage een korting zal worden toegepast wanneer personeel is benoemd met voorbijgaan van een aanwezige wachtgelder, èn het feit dat er sprake is van benoeming en aanstelling, wanneer een docent tot lid van de directie wordt benoemd of als er een andere functiewisseling plaatsvindt. Daarnaast vroegen ze de regering of de herbenoemingsplicht, geregeld in artikel 85a voor wat betreft de overdracht van instellingen, niet evenzeer geregeld zou moeten worden in het geval van overdracht van afdelingen en studierichtingen.

Met betrekking tot het gestelde in lid 1, a.3° verzochten deze leden om een uiteenzetting over de criteria, volgens welke de minister toestemming zal verlenen. Hetzelfde betreft de regels waarvan sprake is in het vierde lid.

Artikel 135

De leden van de P.v.d.A.-fractie nodigden de regering uit een precisering te geven van het tijdstip waarop de mededeling over de voorlopig te verwachten rijksbijdrage gedaan zal worden.

Ten aanzien van dit artikel zouden de leden van de C.D.A.-fractie er, gelet op de uitvoerbaarheidsaspecten, de voorkeur aan geven, wanneer de minister aan een termijn gebonden werd.

KKKK

De leden van de P.v.d.A.-fractie vroegen de regering toe te lichten hoe het bepaalde in artikel 145 over het medegebruik van gebouwen zich verhoudt tot het streven aan de instellingen zo groot mogelijke autonomie toe te kennen. Ze constateerden dat de memorie van toelichting verwijst naar het op 29 november 1984 ingediende wetsvoorstel 18 771, dat inmiddels in het Staatsblad is verschenen. Ze herinnerden aan de bezwaren die van hun zijde tijdens de schriftelijke voorbereiding ervan werden aangevoerd. Ze hadden uiteindelijk met dat wetsvoorstel ingestemd onder de conditie dat het slechts een beperkte periode van kracht zou zijn. Hun bezwaren van toen, met name tegen het stringente en centralistische karakter van de regelgeving, gelden bij het onderhavige wetsvoorstel nog in versterkte mate.

De leden van de C.D.A.-fractie toonden zich enigermate verbaasd het artikel omtrent het medegebruik, hen niet onbekend uit andere onderwijs-wetten, in dit wetsvoorstel aan te treffen. Deze bepalingen vormen, gelet op hun centrale en overregulerende karakter, een vreemd lichaam in de hoger-onderwijswetgeving. Wellicht kan in verband met de hieraan ten grondslag liggende budgettaire motieven naar een andere oplossing gezocht worden?

Naar aanleiding van de bepaling over medegebruik in artikel 145 zouden deze leden van de S.G.P.-fractie willen vernemen of die bepaling niet te stingel is? In beginsel is het toch een zaak van de instelling zelf hoe het medegebruik van gebouwen of terreinen wordt geregeld?

LLLL

De leden van de P.v.d.A.-fractie vroegen de regering toe te lichten, waarom in het derde lid sprake is van de cursusduur in plaats van de toegestane inschrijvingsduur als tijdbestek waarin de student in de gelegenheid wordt gesteld om de studie te voltooien in een op te heffen studierichting.

In het derde lid van artikel 148 wordt een wijziging in de mogelijkheid tot beëindiging van de bekostiging van een studierichting voorgesteld. Hoewel er op zich niets tegen het stellen van een limiet in de bekostigingstermijn bij beëindiging van de studierichting is, zouden de leden van de S.G.P.-fractie willen vragen of het evenwel niet passender zou zijn deze te baseren op de maximaal toegestane inschrijvingsduur van de studenten en dus niet op de cursusduur?

CCCCC

Via een toevoeging aan artikel 169 wordt, naar de leden van de P.v.d.A.-fractie constateerden, plotseling de visitatiecommissie in het HBO geïntroduceerd. Kennelijk wordt deze overgeheveld uit de nog niet door de Kamer behandelde, (concept)-HOAK-nota. Deze leden achtten daarom een uiteenzetting in de memorie van antwoord over de functie en samenstelling van een dergelijke commissie meer dan geboden.

De leden van de fractie van D'66 wilden graag van de regering informatie over de rol en functie van visitatiecommissies. Deze leden wilden hun eendoordeel over deze commissies nog opschorten, in afwachting van het antwoord van de regering op de hier gestelde vraag.

Wetstechnisch achtten deze leden het minder fraai deze instantie alleen te regelen via een artikel over de taak van de inspectie. Evenals de beroepenveldcommissies dienen deze commissies in een apart artikel geregeld te worden, zo meenden zij. Zij vroegen of de regering zo weinig waarde hecht aan de visitatiecommissies dat zij dit niet nodig acht.

FFFFF

De leden van de C.D.A.-fractie constateerden dat de problematiek van de titulaturen in het HBO nog niet bevredigend geregeld is. Zij wilden graag een reactie op de suggestie om middels een drieletterige afkorting de gevolgte HBO-soort achter de naam aan te duiden.

Artikel C 3

De leden van de P.v.d.A.-fractie verzochten de regering commentaar te leveren op het voorstel van de ABOP om met handhaving van 1 augustus 1986 als invoeringsdatum een aantal uitvoeringsbepalingen gefaseerd in

werking te laten treden om met name voor het maken van het instellingswerkplan meer tijd beschikbaar te stellen, gelet op de omvang en complexiteit van een aantal fusies. Dit zou mogelijk worden door het héle artikel 23 gefaseerd in te voeren.

De leden van de fractie van D'66 vroegen of de regering bij benadering kon aangeven wanneer de regeling ten aanzien van de capaciteitsplanning tot stand zal komen. Het handhaven van de huidige regeling dient na de inwerkingtreding van de WHBO zo kort mogelijk te zijn, zo meenden de aan het woord zijnde leden.

Artikel D 2

Na lezing van de opmerking in de memorie van toelichting: «Er is vanuit gegaan dat de huidige bewijzen van bekwaamheid die bevoegdheid geven voor het h.b.o., vrijwel alle zullen worden opgenomen in de algemene maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 61 WHBO.», waren de leden van de P.v.d.A.-fractie er benieuwd naar welke bewijzen van bekwaamheid hiervan worden uitgezonderd.

Titel E

De leden van de V.V.D.-fractie vroegen om een reactie op het door de HBO-Raad uitgebrachte commentaar op de artikelen van titel E.

Artikel E 1

Reeds eerder gaven de leden van de fractie van D'66 aan dat ten gevolge van de herstructurering van het h.b.o. zich personeelsproblemen kunnen voordoen. Instellingen kunnen «uit de fusieboot» vallen en daardoor met opheffing bedreigd worden. Een adequaat sociaal beleidskader dient deze problematiek op te vangen, zo meenden deze leden. Dit artikel kan dan ook niet los worden gezien van artikel E 33.

Artikel E 3

De leden van de C.D.A.-fractie konden zich vinden in de opheffingsnormen, zoals die in artikel E 3 voor de p.a.b.o.'s zijn opgenomen. Zij achtten de uitzonderingspositie ten opzichte van de overige instellingen van h.b.o. verantwoord, gelet op de specifieke doelgroep waarop de opgeleiden van de p.a.b.o. zich richten. Zij verwezen voor de argumentatie nog eens naar de betreffende passage bij de behandeling van de WHBO. Dat in de STC-operatie een relatief groot aantal p.a.b.o.'s voorsnog heeft gekozen voor een fusie met andere h.b.o.-instellingen doet volgens deze leden niet af aan de argumenten die een ander aantal heeft doen kiezen voor een zelfstandig voortbestaan dan wel via een lesplaatsconstructie tot een samengaan op afstand teneinde hun doelstelling naar eigen overtuiging en inzicht te realiseren. De leden van de C.D.A.-fractie vroegen hoe tot de beslissing, of de bekostiging van de p.a.b.o.'s die gedurende 4 jaar beneden de 250-norm zijn gebleven al of niet wordt voortgezet, wordt gekomen en hoe de betrokken instelling daarvan in kennis wordt gesteld.

Artikel E 5

De leden van de P.v.d.A.-fractie misten in de memorie van toelichting iedere argumentatie voor het feit dat juist de genoemde cursussen in post-HBO worden omgezet. Ze nodigden de regering uit deze alsnog te geven. Ze vestigden ook de aandacht op de passage in het commentaar van de HBO-raad over de positie van de internationale cursussen van de RHLS te Deventer. Gelet op het gestelde in het commentaar van de Algemene Besturenbond vroegen de leden of en in hoeverre over de wijziging van het voorontwerp IWHBO met de betrokken instellingen overleg is gevoerd.

De leden van de P.v.d.A.-fractie vroegen om een toelichting op de opheffing van de onder k genoemde applicatiecursussen voor buitenlanders tot volledig bevoegd onderwijzer op uiterlijk 1 augustus 1990. Eenzelfde verzoek deden zij met betrekking tot de onder l, m en n genoemde cursussen op het terrein van de gezondheidszorg. Moet hieruit worden geconcludeerd, zo vroegen zij, dat te zijner tijd een alternatief daarvoor aanwezig zal zijn, met name door de «ombouw» van de inservice-opleidingen tot dagonderwijs, waar bovendien een kamerbreed ondersteunde motie om heeft gevraagd? Hoe verhoudt dit zich echter tot de recente plannen om het inserviceonderwijs te vernieuwen, waarvan immers sprake is in de vervolgota Beroepskrachtenplanning Gezondheidszorg en Maatschappelijke Dienstverlening 1985? Kan de regering instemmen met de opvatting dat de continuïteit in de bekostiging van de genoemde vervolgoopleidingen volstrekt dient samen te hangen met de beleidsbeslissingen over de toekomst van het inservice-onderwijs en het ontwikkelen van alternatieven daarvoor? Terloops wezen deze leden erop, dat de maatschappelijke behoefte aan deze opleidingen zeer groot is en dat er vooralsnog geen alternatieve onderwijsvoorziening beschikbaar is voor de inservice-opgeleide verpleegkundigen. Kan ook worden aangegeven, hoe voorzien kan worden in docenten voor het inservice-onderwijs, zolang de omzetting van deze docentenopleiding in een tweedegraadslerarenopleiding niet heeft plaats gevonden?

Deze leden vroegen de regering toe te lichten, waarom in lid 6 bepaald wordt dat de bij een instelling ingeschreven student voor een opleiding of cursus genoemd in het tweede lid, niet meetelt bij het vaststellen van het aantal bij de instelling ingeschreven studenten, bedoeld in artikel 156 van de WHBO, en waarom daarbij een onderscheid gemaakt wordt tussen de in onderdeel c en d en de in de andere onderdelen van dit lid genoemde cursussen, anders dan dat de onder c en d genoemde vakopleidingen het enige onderwijs vormen dat aan de betrokken instellingen wordt gegeven.

De leden van de C.D.A.-fractie zouden het op prijs stellen een nadere uiteenzetting te krijgen over de wijze waarop in de toekomst nieuwe vestigingen, studierichtingen enz. in het h.b.o. in een samenhangend geheel tot stand komen en op welke wijze het onderwijsveld daarbij betrokken wordt. Dit geldt evenzeer voor de reductie van bestaande instellingen. Zij dachten hierbij aan voornemens tot capaciteitsbeperking van de NLO's en andere onderwijsinstellingen. Hoe moet dit in overeenstemming worden gebracht met de in de ingezette grotere vrijheid van inrichting van het onderwijs met betrekking tot omvang, studierichting, besteding?

Deze leden vroegen ook opheldering over de beëindiging van de bekostiging op korte termijn van een aantal cursussen (E 9), zoals o.a. de applicatiecursus voor buitenlanders tot volledig bevoegd onderwijzer die slecht zal mogen voortbestaan tot 1 augustus 1990?

Met zorg namen de leden van de C.D.A.-fractie kennis van het voornemen van de minister om enkele vervolgoopleidingen verpleegkunde en de applicatiecursus voor buitenlandse leerkrachten op termijn op te heffen. Zij spraken als hun mening uit dat deze opheffing pas dan aanvaardbaar is als er volwaardige alternatieven zijn.

Inzake het gestelde in artikel E 9 zouden de leden van de fractie van de S.G.P. in navolging van het commentaar van het Bestuur van de HBO-Raad het volgende willen opmerken. Ook de leden van deze fractie zouden ernstig bezwaar willen aantekenen tegen de voorgenomen opheffing in 1990 van een aantal vervolgoopleidingen verpleegkunde. Ontmoet een geforceerde afbouw van de opleiding MGZ, de kaderopleiding gezondheidszorg en de docentenopleidingen geen grote bezwaren, gegeven zowel de

behoefte van abiturienten van inservice-opleidingen verpleegkunde als de personeelsbehoefte in de gezondheidszorg? Is het niet tegenstrijdig dat enerzijds in velerlei prognoses wordt gewezen op een dreigend tekort aan verpleegkundigen, terwijl anderzijds het wetsvoorstel het voortbestaan van opleidingen voor de wijkverpleging de sociaal-psychiatrische verpleging, middenkaderfuncties en docenten verbonden aan inservice-opleidingen onmogelijk maakt zonder dat alternatieve leerroutes worden gecreëerd? Dient een beslissing over de toekomstige positie van de vervolgoopleidingen niet eerder te worden gezien in relatie tot een mogelijke integratie met de HBO-V en de tweedegraads lerarenopleiding verpleegkunde?

De leden van de P.S.P.-fractie hadden zich zeer verwonderd over de inhoud van artikel E 9. Zij waren van oordeel dat de ingrijpende maatregelen met betrekking tot de hier genoemde opleidingen in de memorie van toelichting niet of nauwelijks worden gemotiveerd. Voor de betrokken scholen, met name die HBO-instellingen waar de kadercursussen opbouwwerk, gezondheidszorg, de docenten-opleidingen worden verzorgd is de afbouw op korte termijn van deze cursussen als een complete verrassing gekomen. De leden van de P.S.P.-fractie beschouwden deze ontwikkeling als uiterst ongewenst. Wat is de beweegreden geweest van het voorstel om de cursussen die nu onder E 9 worden genoemd slechts tijdelijk in stand te houden? Op welke manier zal de tot nu toe ontwikkelde deskundigheid op deze terreinen behouden blijven; bijvoorbeeld op het terrein van de gezondheidszorg, maar ook op dat van het Montessori-onderwijs?

De leden van de P.S.P.-fractie zouden in dit verband een vraag willen stellen naar aanleiding van berichten dat de voortgezette agogische opleidingen in de toekomst niet langer door het ministerie van Onderwijs en Wetenschappen maar door het Ministerie van WVC bekostigd zullen worden. Zijn deze berichten juist? Zo ja, wat is de reden van deze voornemens?

Artikel E 13

De leden van de P.v.d.A.-fractie hadden er kennis van genomen, dat het hier een technische bepaling betreft, die op geen enkele wijze vooruit wil lopen op eventuele toekomstige indelingen. Deze leden vroegen echter of de constatering dat deze indeling direct voortbouwt «op de thans bestaande indelingen» zakelijk wel juist is. Is het niet merkwaardig, dat de tweede fase-opleidingen in de gezondheidszorg en de voortgezette agogische opleidingen als deeltijds onderwijs worden aangemerkt, terwijl de studenten aan deze opleidingen collegegeld moeten betalen? Impliceert dit laatste niet, dat deze opleidingen als speciale vorm van voltijd-dagonderwijs beschouwd moeten worden?

Artikel E 21

De leden van de C.D.A.-fractie waren bezorgd over de overgangsregeling voor de NLO-studenten die de cursusduur teruggebracht zien tot 4 jaar. Op welke wijze wordt hieraan aandacht besteed?

Artikel E 25

De leden van de C.D.A.-fractie hadden waardering voor het belang dat de bewindslieden hechten aan een weloverwogen opzet van het instellingswerkplan. Zij stemden dan ook in met de thans voorgestelde procedure.

Artikel E 31

Het kan volgens de leden van de fractie van D'66 niet de bedoeling zijn dat de in dit artikel bedoelde voorschriften alleen betrekking hebben op samenvoegingen. In artikel E 33 wordt wat het personeel betreft, gesproken

over de gevolgen van de inwerkingtreding van de HBO-wet. Dat artikel is ruimer geformuleerd dan artikel E 31. De aan het woord zijnde leden veronderstelden dat het niet de bedoeling van de regering is ten aanzien van de studenten een beperkter sociaal beleid te voeren dan ten aanzien van het personeel, en zij vroegen dan ook of de regering bereid was artikel E 31 in die zin aan te passen.

Artikel E 33

De leden van de P.v.d.A.-fractie gaven andermaal uiting aan hun misnoegen over het ontbreken van een sociaal akkoord op hoofdlijnen. Bij aanwezigheid (maar ook bij afwezigheid) daarvan zal, naar hun mening, dit artikel ingrijpend moeten worden aangepast. Ze deelden de opvatting van de onderwijsvakbeweging dat E 33 onvoldoende garanties biedt tegen gedwongen ontslag en dat tal van zaken (verplaatsingsproblemen, wachtgelders- en vacatureproblematiek) een nadere regeling vragen. In dat opzicht herinnerden zij aan wat daarover bij diverse gelegenheden in de Kamer door de P.v.d.A.-fractie en andere fracties) werd opgemerkt.

Artikel E 37 tot en met E 42

De leden van de P.v.d.A.-fractie herinnerden eraan, dat tijdens de UCV op 13 februari en 5 maart 1984, gewijd aan de WHBO, uiting is gegeven aan hun grote bezwaren tegen de Wet medezeggenschap onderwijs. Tevens is bij die gelegenheid gerefereerd aan de brief van de minister d.d. 20 september 1983 over een wenselijke harmonisatie van de medezeggenschapsregelingen h.b.o.-w.o.

Inmiddels is duidelijk geworden, dat de voor het h.b.o. vigerende medezeggenschapsregeling, die gebaseerd is op de WVO, door de vlucht die de fusie-operatie STC heeft genomen, als volstrekt inadequaet moet worden beschouwd. In het Eindrapport STC wordt dan ook geconstateerd: «Er is ontevredenheid over de huidige medezeggenschapsregeling. Die voldoet al nauwelijks in de huidige situatie met zijn niet-professionele bestuurders en doorgaans ongelede organisatiestructuur, laat staan in de toekomstige instituten met beroepsbestuurders en met relatief autonome afdelingen, sectoren of faculteiten. Sleutelen aan de regeling van de deelraden biedt geen soulaas, omdat het ten principale de in zijn geheel inadequate regeling handhaaft.»

De leden van de P.v.d.A.-fractie achtten het dan ook dringend gewenst, dat de regering op zeer korte termijn de aangekondigde harmonisatievoorstellen aan de Kamer voorlegt. Het zal duidelijk zijn dat hiermee niet gewacht kan worden op de aangekondigde evaluatie van de wet, die eerst voorzien is vijf jaar na de inwerkingtreding van die wet.

Ze wezen erop, dat zich al op korte termijn problemen voordoen ten aanzien van de bestuursdemocratisering. Deze leden verzochten de regering in de memorie van antwoord een uiteenzetting te geven over de gewenste voorzieningen terzake, zowel bij een privaatrechtelijke als een publiekrechtelijke beheersvorm van de instituten.

De leden van de P.S.P.-fractie betreurden het dat het voorstel voor de Medezeggenschapsraad in de Invoeringswet niet is herzien, ondanks de kritiek die al bij de behandeling van het wetsvoorstel HBO is geuit. De aangebrachte wijzigingen zijn onvoldoende om de MZR tot een volwassen, op de leeftijd en positie van de HBO-student toegesneden inspraakregeling te maken.

De leden van de P.S.P.-fractie wilden weten of het juist is dat er met de overgang van de voorlopige medezeggenschapsraad naar de medezeggenschapsraad nogal wat problemen zijn. Is het bovendien waar dat in het merendeel van de besluitvorming over fusieprocessen de Medezeggenschapsraad niet bij de besluitvorming is betrokken?

De leden van de P.v.d.A.-fractie hadden kennis genomen van de analyse die in het Eindrapport STC gegeven wordt van de m.b.o.-h.b.o.-koppelingen en van het daaruit voortvloeiende pleidooi van de procescoördinator STC voor een genuanceerde benadering van deze problematiek. Deze leden herinnerden aan hun stellingname hierover tijdens de ucv. op 13 februari 1984, gewijd aan de uitgangspunten en de randvoorwaarden van de STC-operatie. Bij die gelegenheid hadden zij gepleit voor de instandhouding van een beperkt aantal, in onderwijskundig opzicht waardevolle koppelingen, en voor het spoedig treffen van duidelijke voorzieningen voor instituten die willen ontkoppelen.

Tot hun teleurstelling moesten zij nu vaststellen, dat ten aanzien van dit laatste kennelijk nog steeds in het geheel niets geregeld is. Waarom, zo vroegen zij, is ervan afgezien in de IWHBO normen te formuleren, waaraan m.b.o.-afdelingen die zelfstandig willen worden, moeten voldoen om automatisch een recht op bekostiging te krijgen? Ze rekenden erop, dat hierover in de memorie van antwoord de nodige helderheid verschaft zal worden.

Over de koppelingen die om onderwijskundige redenen gehandhaafd dienen te worden, stelden zij nog de volgende vragen. Waarom is, zoals ook het Eindrapport STC bepleit, ervan afgezien voor deze combinaties een permanente in plaats van een tijdelijke regeling te treffen? Waarom wordt kennelijk afgezien van het treffen van een – eveneens permanente – voorzieningen die ten behoeve van het kunstonderwijs ook een institutionele koppeling mogelijk maakt tussen muziek- en dansopleidingen, het algemeen voortgezet onderwijs en het basisonderwijs? Wordt tijdig een voorziening getroffen om het mogelijk te maken dat m.b.o.-afdelingen kunnen participeren in een gemeenschappelijke regeling?

De voorzitter van de commissie,
Van Ooijen

De griffier voor dit verslag,
Van Overbeeke